

ВИСНОВОК

творчого керівника та наукового консультанта,
народної артистки України, доктора культурології, професора,
завідувача кафедри камерного співу

Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

АНТОНЮК ВАЛЕНТИНИ ГЕНІЇВНИ

про творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування
аспіранта творчої аспірантури кафедри камерного співу

Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

САЧКА ВІКТОРА ІВАНОВИЧА

**«УКРАЇНСЬКЕ ВОКАЛЬНЕ ВИКОНАВСТВО ТА ПЕДАГОГІКА НА
МЕЖІ ХІХ–ХХ СТОЛІТЬ:**

ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ТЕНОРОВОЇ ТРАДИЦІЇ»,

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

У процесі роботи над творчим мистецьким проєктом «Українське вокальне виконавство та педагогіка на межі ХІХ–ХХ століть: формування академічної тенорової традиції» на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» аспірант Сачок Віктор Іванович проявив себе як талановита творча особистість із вираженими здібностями до камерно-концертного виконавства та здатністю до наукової роботи. Музичний матеріал, що реалізується у проєкті, є недостатньо дослідженим в українському науковому просторі, з огляду на його вплив на формування національної тенорової традиції, та загалом нечасто виконується на сцені. Водночас, актуальність теми проєкту зумовлена потребою у цілісному науковому узагальненні історичного досвіду українських співаків і педагогів, які заклали підвалини тенорової національної вокальної школи. У наявних на сьогодні дослідженнях творчо-педагогічний доробок Олександра Мишуги, Модеста Менцинського та Михайла Микиші було розглянуто в біографічному ракурсі, а не в контексті комплексного підходу до феномену тенорової школи як системи, що формується у взаємодії з європейською традицією та водночас має глибоке національне українське коріння.

Широкий міждисциплінарний погляд на проблематику осмислення та усвідомлення обраної теми творчого мистецького проекту дозволив В. Сачку (досліднику та співаку) привернути увагу до виконавських та педагогічних парадигм української камерно-вокальної лірики межі XIX–XX століть. На особливо позитивну оцінку заслуговує обсяг і якість теоретичного узагальнення інформації, зосередженої в результатах опрацювання автором наукових джерел, щодо аспектів виконавської та вокально-педагогічної проблематики, на якій зосереджено увагу в проекті.

Дослідницька складова творчого мистецького проекту В. Сачка відповідає існуючим вимогам і виконана у формі наукового обґрунтування, структура якого складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, двох розділів, висновків, списку літератури та додатків. У Вступі сформульовано об'єкт, предмет, мету й завдання роботи, обґрунтовано актуальність і новизну. У Висновках узагальнено основні положення та виконані завдання творчого мистецького проекту. Загальний обсяг роботи складає 112 сторінок, із них основного тексту – 78 сторінок. Список використаної літератури містить 123 позиції.

Перший розділ присвячено комплексному аналізу процесів формування української академічної тенорової школи кінця XIX – початку XX ст., здійсненому через реконструкцію педагогічної спадкоємності, графічно унаочнену в додатку. Наукове осмислення автором глибин інтегративного характеру еволюції виконавської та творчо-педагогічної творчості представників української тенорової традиції сприяло виявленню процесів зародження національної вокальної школи, що поєднала в собі транснаціональні впливи, власну естетичну ідентичність та прагнення до професійної автономії. Автор наголошує, що в межах такої складної системи взаємодій виявляється не механічна передача навичок, а гнучка інтерпретаційна взаємодія, в якій європейські педагогічні підходи переосмислюються в теоретико-методичному (О. Мишуга) та практично-виконавському плані (М. Менцинський). Ці трансформації супроводжуються розширенням амплуа українських тенорів – від ліричних до героїчних, що засвідчує здатність митців до художньо-стилістичної гнучкості та поступового розвитку комплексу чинників, що формують поняття «українська тенорова школа». В. Сачок доходить висновку, що на межі XIX–XX ст. українська академічна тенорова традиція трансформувалась у самобутній феномен, що поєднує в собі глибоку історичну тяглість, методологічну складність і здатність до

міжкультурного діалогу, набуваючи автономного статусу в європейському музично-академічному просторі як візіонер нашої національної культури.

Другий розділ присвячено виявленню особливостей становлення української академічної тенорової традиції як складного, багатогранного процесу зі своїм глибоким історичним корінням і унікальними стильовими виявами. На основі історико-біографічних досліджень творчості провідних співаків кінця XIX – початку XX ст., автором науково доведено, що ця традиція формувалась як синтез європейських академічних шкіл та автентичних національних засад. Аналіз стильових домінант і технічних аспектів виконавства провідних українських тенорів окресленого історичного періоду (О. Мишуга, М. Менцинський та М. Микиша) дав підстави для ствердження про створення ними цілісної виконавської парадигми, завдяки якій постала самобутня національна традиція, що не лише зберігає спадкоємність поколінь, а й утверджується як міцний інтелектуальний та мистецький фундамент подальшого розвитку української національної вокальної культури.

Роботу виконано на професійному рівні; розглянуті в ній проблеми – актуальні, а вирішення їх – науково коректне та новаторське. Композиція роботи логічно вибудована; всі авторські припущення належним чином обґрунтовані, а результати були отримані самостійно. Зміст наукового обґрунтування творчого мистецького проекту В. Сачка засвідчує, що автор здійснив комплексний та глибокий аналіз обраної проблематики та досягнув істотних теоретичних узагальнень, дійшов ґрунтовних висновків.

Запропоноване наукове обґрунтування творчого мистецького проекту матиме практичну цінність як лекційний матеріал при викладанні навчальних курсів з історії української музики та вокального виконавства, основ вокальної методики при вивченні камерно-вокальної лірики українських композиторів, які творили на межі XIX–XX ст. Здійснений в роботі аналіз творів М. В. Лисенка з тенорового репертуару стане корисним для їх вивчення в класі сольного та камерного співу, а також у виконавській діяльності співаків, що сприятиме більшій художній досконалості їх інтерпретації.

Наукове обґрунтування доповнюється методичною розробкою спеціального курсу за темою мистецького проекту – «Формування академічної тенорової традиції на межі XIX–XX століть у реаліях українського вокального виконавства та в педагогічному досвіді», що

також може бути використана в концертній практиці та навчальному процесі.

Сачок Віктор Іванович у повному обсязі успішно виконав індивідуальний план творчої аспірантури, опанувавши знаннями з усіх дисциплін освітньо-наукової навчальної програми. Аспірант має концертно-сценічний досвід роботи солістом хору Національної опери України імені Тараса Шевченка; виступає з сольними та збірними концертами в творчих заходах кафедри, в яких успішно виконує твори зі свого творчо-наукового проекту. Тему мистецького проекту було апробовано під час низки його сольних концертів-іспитів, що відбулись у Малому залі імені О. С. Тимошенка НМАУ імені П. І. Чайковського:

– 09.03.2024 – участь в авторському проєкті народної артистки України, професорки, докторки культурології, завідувачки кафедри камерного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського Антонюк Валентини Геніївни до 210-х роковин Великого Кобзаря «Вокальна Шевченкіана» (у програмі – солоспів М. В. Лисенка на вірші Т. Г. Шевченка «За думою дума»);

– 23.03.2024 – концерт-іспит «Ліричне інтермеццо» (у програмі – вокальний цикл М. Лисенка на вірші Г. Гейне в українських перекладах Л. Українки, М. Славинського, Л. Старицької-Черняхівської);

– 05.10.2024 – концерт-іспит «Тенорові солоспіви Миколи Лисенка на вірші Тараса Шевченка» (у програмі – солоспіви М. Лисенка «Гетьмани, гетьмани», «По діброві вітер віє», «Єсть на світі доля», «Огні горять», «Мені однаково», «Гомоніла Україна», «Ой, чого ти почорніло», «Чого мені тяжко», «Рече та стогне Дніпр широкий», «Дума»);

– 19.06.2025 – концерт-іспит на здобуття освітньо-творчого ступеню «доктор мистецтва» – *«УКРАЇНСЬКЕ ВОКАЛЬНЕ ВИКОНАВСТВО ТА ПЕДАГОГІКА НА МЕЖІ ХІХ-ХХ СТОЛІТЬ: ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ТЕНОРОВОЇ ТРАДИЦІЇ»* (у програмі – тенорові солоспіви М. Лисенка на слова Т. Г. Шевченка).

Під час реалізації творчого мистецького проєкту Сачок Віктор Іванович проявила, крім природної музичної обдарованості, необхідні для вокаліста-виконавця якості: ініціативність, креативність мислення, вміння концентруватися, цілеспрямованість, наполегливість, відповідальність, які виявились у мистецькій та науковій самореалізації.

Аспірант опублікував за темою свого проєкту *чотири статті* у наукових фахових виданнях, затверджених ДАК МОН України в галузі

«Мистецтвознавство» (категорія Б) та дві статті у збірниках матеріалів конференцій, а саме:

– Сачок В. І. Концепція вокальної педагогіки Валентини Антонюк у контексті розвитку української вокальної школи. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. Київ, 2023. №1. С. 295–302.

DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277685>

– Сачок В. І. Вокальна підготовка іноземних студентів: мистецько-педагогічні підходи та практики. *Мистецтвознавчі записки: зб. наук. пр.* Київ : НАКККіМ, 2023. вип. 43. С. 139–144.

DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-2180.43.2023.286851>

– Сачок В. І. Творчість Олександра Пилиповича Мишути (1853–1922) у контексті традицій української вокальної школи. *Слобожанські мистецькі студії : наук. журнал. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 3. С. 75–79.

DOI: <https://doi.org/10.32782/art/2023.3.15>

– Сачок В. І. Камерно-вокальна творчість Модеста Менцинського в контексті розвитку української тенорової традиції. *Музикознавча думка Дніпропетровщини : зб. наук. ст.* Дніпро : «Грані», 2024. Вип. 27 (2). С. 138–153.

DOI: <https://doi.org/10.33287/222448>

– Сачок В. І. Вплив німецької вокальної школи на становлення українського співака Модеста Менцинського. *Видатні постаті музичного мистецтва в процесах національно-культурного розвитку України (до 185-річчя з дня народження Павла Чубинського) : зб. мат. Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених 15–16 квітня 2024 р.* Київ : КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського», 2024. С. 165–172.

– Сачок В. І. Творча діяльність українських тенорів О. Мишути та М. Менцинського в контексті формування національної вокально-виконавської школи кінця ХІХ – початку ХХ ст. *ХХІІІ міжнародна науково-практична конференція «Молоді музикознавці» у рамках VI Міжнародного науково-творчого проєкту «Сучасне музикознавство та виконавство: від теоретичного дискурсу – до виконавської практики» 29–31 березня 2024 р. : тези*. Київ : КМAM імені Р. М. Глієра, 2024. С. 134–135.

Апробація результатів наукової складової творчого мистецького проєкту відбулася на 13-ти наукових конференціях у доповідях аспіранта:

– Сачок В. І. Розвиток тенорових традицій українського камерного співу. *Всеукраїнський круглий стіл «Про стан сучасного виконавського мистецтва» Національна філармонія України, Національна академія мистецтв України, Відділення музичного мистецтва та відділення теорії та історії мистецтв НАМ України, НМАУ імені П. І. Чайковського.* Київ, 27.10.2023, платформа Zoom;

– Сачок В. І. Професор музично-драматичної школи М. В. Лисенка, король тенорів Олександр Філіппі Мишуга. *Сьома міжнародна науково-практична конференція «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях».* НМАУ імені П. І. Чайковського. Київ, 2–4.11.2023, платформа Zoom;

– Сачок В. І. Вердіївський тенор із України Олександр Філіппі Мишуга (1853–1922). *Сьома всеукраїнська науково-практична конференція «Ювілейна палітра 2023. Пам'ятні дати української музичної культури: до 45-річчя ННІ культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка».* Навчально-науковий інститут культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Суми, 22–23.11.2023, платформа Zoom;

– Сачок В. І. Творча діяльність українських тенорів О. Мишуги та М. Менцинського в контексті формування національної вокально-виконавської школи кінця XIX – початку XX ст. *XXIII міжнародна науково-практична конференція «Молоді музикознавці» у рамках VI Міжнародного науково-творчого проєкту «Сучасне музикознавство та виконавство: від теоретичного дискурсу – до виконавської практики».* КМAM імені Р. М. Глієра. Київ, 29–31.03.2024, платформа Zoom;

– Сачок В. І. «Героїчний тенор Модест Менцинський: поєднання західноєвропейської та української вокально-виконавських традицій». *XVIII Всеукраїнська дворівнева науково-практична конференція «музичний твір як феномен рефлексивно-творчого мислення».* Національна всеукраїнська музична спілка, Дніпровська академія музики, Навчально-науковий інститут, Наукове студентсько-аспірантське товариство. Дніпро, 1–2.04.2024, платформа Zoom;

– Сачок В. І. «Вплив німецької вокальної школи на становлення українського співака Модеста Менцинського». *IV Всеукраїнська*

студентська науково-практична конференція «Видатні постаті українського музичного мистецтва в процесах національно-культурного розвитку України» (до 185-річчя з дня народження Павла Чубинського)» КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського». Київ, 15–16.04.2024, платформа Zoom;

– Сачок В. І. «Інтонаційне збагачення романсів і солоспівів Миколи Лисенка у виконавському трактуванні Модеста Менцинського». Науково-практична конференція «Національна музична інтонація від історичних витоків до сучасності» НМАУ імені П. І. Чайковського, кафедра теорії та історії музичного виконавства. Київ, 19–20.04.2024, платформа Zoom;

– Сачок В. І. «О. П. Мишуга – професор Музично-драматичної школи М. В. Лисенка». Всеукраїнська науково-практична конференція «Наукові і творчі діалоги співпраці у культурно-мистецькому просторі України (пам'яті академіка О.Тимошенка та М. Скорика), НМАУ імені П. І. Чайковського. Київ, 28–29.05.2024, платформа Zoom;

– Сачок В. І. «Українська тенорова школа у сучасному виконавському просторі». Всеукраїнський круглий стіл на тему «Сучасні тенденції у музичному мистецтві», Національна академія мистецтв України. Київ, 26.09.2024, платформа Zoom;

– Сачок В. І. «Феномен Михайла Голинського (1890-1973) в історії тенорового виконавства». ХІХ Всеукраїнська студентсько-аспірантська науково-практична конференція «Музичний твір як світоглядна універсалія сучасного мистецтва». Дніпровська академія музики, навчально-науковий інститут, науково-творче товариство аспірантів та асистентів-стажистів. Дніпро, 14–15.10.2024, платформа Zoom;

– Сачок В. І. «Орест Руснак – видатний інтерпретатор української пісні за кордоном (до 130-ї річниці народження)». Десята науково-практична онлайн-конференція «Мистецькі родини (ювілейні дати)» в рамках науково-творчого проєкту «Виконавські та педагогічні традиції української вокальної школи в контексті розвитку міжнародних зв'язків». НМАУ імені П. І. Чайковського, кафедра камерного співу; КМAM імені Р. М. Глієра, кафедра співу та хорового диригування; КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського», кафедра «Мистецтво співу». Київ, 15–16.11.2024, платформа Zoom;

– Сачок В. І. «Вокальна музика як інструмент міжнародної дипломатії». Восьма міжнародна науково-практична конференція кафедри ІУМ «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-

мистецьких рефлексіях». НМАУ імені П. І. Чайковського. Київ, 7–9.11.2024, платформа Zoom;

– Сачок В. І. «Комунікативні проблеми вокального виконавства в сучасному комунікативному просторі в умовах воєнного стану». Всеукраїнський круглий стіл «Про стан сучасного виконавського мистецтва» Національна академія мистецтв України, Національна філармонія України, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Київ, 19.12.2024, платформа Zoom.

Таким чином, враховуючи вищезазначені актуальність, наукову новизну, практичну значущість та перспективність теми, можна вважати, що науково-дослідницьку й творчу складові мистецького проекту «Українське вокальне виконавство та педагогіка на межі XIX–XX століть: формування академічної тенорової традиції» Сачок Віктор Іванович виконав на необхідному професійному рівні. Творчий мистецький проект Сачка Віктора Івановича відповідає вимогам МОН України та може бути рекомендованим до захисту в спеціалізованій раді на присудження освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва.

Творчий керівник та науковий консультант,
народна артистка України,
доктор культурології, професор,
завідувач кафедри камерного співу
НМАУ імені П. І. Чайковського

Валентина АНТОНЮК

В. Антонюк
Засвідчую: начальник загального відділу
Національної музичної академії
України імені П.І.Чайковського